

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 3 2016

Novell
Dikeskörningen del 2

Krönika
Den nordiska modellen -
Bäst i världen?

Ordförande har ordet
Flera vill ha sextimmars
arbetspass!

Läste härom dagen att fler och fler företag väljer att gå över till sex timmars arbetstid. Motivet för det är ökad produktivitet, färre sjukskrivningar, gladare personal och ökad profit. Den förändringen går som hand i handske med den nya afs:en om organisatorisk och social arbetsmiljö. Den ökade mängden arbetsuppgifter som leder till ohälsosam stress är idag det stora hotet mot svenska företag. Folk sliter hårt i vardagen och de nedbantade organisationerna kan inte längre täcka sjukfrånvaron och kompetensbristen som uppsägningarna orsakar. Det är ett allvarligt hot mot produktionen.

Skogsindustrierna håller på att förvandlas till allvarliga hälsofällor. Ett exempel är rullmaskinerna. För tio år sen bemannades de inte sällan av fyra personer. Idag är de bara två. Sådana exempel har vi överallt - TMP, Rullalaget, Media, Hamnen och nästan alla andra avdelningar.

Därför måste man ställa frågan om inte sextimmars arbetspass är en lösning på problemet. Kortare arbetspass och mer tid för återhämtning kan trygga att vi orkar klara det stressiga tempot utan att riskera att bli sjuka och till sist utslagna. Holmen skulle kunna vara det första företaget i branschen som utförde det testet. Låt oss diskutera den möjligheten inom koncernen. Vi kanske tillsammans kommer fram till att den vägen är den enda som ger oss en tryggare framtid både när det gäller finansiellt välmående och en stabil kompetensresurs. Sextimmars arbetspass skulle ge oss mycket gladare, piggare och effektivare anställda.

Vi tror att de företag i branschen som idag har 12 timmars pass väldigt snart kommer att få problem med höga sjuktal och kompetensbrist. Tolvtimmars pass kanske kan fungera på de ställen där anställda främst har uppgiften att kontrollera processen sittandes bakom ett kontrollbord i ett trevligt, bullerisolerat manöverrum. Men jag är inte säker att våra medlemmar

som jobbar på rullmaskinerna skulle uppskatta det. Att köra bokpapper där rullarna oftast inte är högre än 1000 mm i diameter med massor av dubbelpack dränerar folk på energi ganska snabbt.

Det är roligt att konstatera att bruket går bra och att Holmen tjänar stora pengar igen. Det skulle kunna hjälpa oss att föryngrar organisationen. Snittåldern ligger på ca 52 år och är alldeles för hög. Vi vet att det finns anställda som gärna skulle avsluta sin anställning på bruket mot en anständig ekonomiskt stimulans. Hoppas att de får sin önskan beviljad.

ISS

När två parter tecknar ett kollektivavtal förpliktas båda att respektera den ingångna överenskommelsen. Vi anställda garanterar att vi ska utföra jobbet med kvalitet under de av parterna bestämda tiderna. Arbetsgivaren förpliktar sig att betala ut den avtalade lönen och skapa ett dräglig arbetsmiljö. Reglerna är enkla och allt borde fungera bra.

Tyvärr gör de inte alltid det. Våra medlemmar som jobbar på ISS Hallsta utför ett fantastiskt jobb. Det är en fröjd för ögat att se dem jobba. Med andra ord uppfyller de kraven som arbetsgivaren ställer på dem. Därför inställer sig frågan: varför fungerar inte löneutbetalningarna? Varför kan inte ISS-arbetarna få rätt lön? Varför klarar inte en så stor och global arbetsgivare sina grundläggande åtaganden? Vi pratar inte om en eller två felaktiga löner - vi pratar om många månaders felaktigheter.

Vill ISS tvinga våra medlemmar att lösa problemet på eget sätt för att skapa rättvisa? Vi på Pappers tycker inte att det behöver gå så långt. Ett så stort företag som ISS borde kunna hantera löneutbetalning professionellt.

Aleksandar

**Fler och fler vill gå
över till sextimmars
arbetspass!**

Branschanalys - Läget för massa och pappersindustrin

Framtiden för svensk massa och pappersindustri beror på ett antal faktorer. Strukturen på vår industri är givetvis viktig, dvs. att vi producerar varor som har en långsiktigt positiv efterfrågan. Den strukturförändring vi genomgått senaste 5 åren hade sin grund i att efterfrågan för de produkter vi tillverkade inom grafiska papper minskade år från år.

Svensk satsning på grafiska papper baserat på mekanisk massa var riktig när den genomfördes. Den baserade sig på att nyttja råvaran väl och att vi hade god tillgång till el till låga priser. Osäkerhet om prisutveckling både på el och bioråvara ändrade förutsättningarna för grafiska papper, men framförallt rullade digitaliseringen över oss oerhört kraftigt och drog undan mycket av efterfrågan. Hårdast har detta slagit emot tidningspapperet där produktionen minskade med drygt 50 procent mellan åren 2009 och 2015.

I dagsläget är situationen något bättre, men lönsamheten är otillräcklig. Den svaga svenska kronan räddar grafiska papper från direkta förluster. Det råder fortfarande en överkapacitet inom dessa segment och omstruktureringen kommer att fortsätta, dvs. vi kommer att få se fler pappersmaskiner som tas ur produktion med neddragningar av antalet anställda som följd. Alternativt att de byggs om till exempelvis linerproduktion.

Nu består inte svensk massa och pappersindustri bara av grafiska papper utan där finns ett antal produkter med klart bättre framtidsutsikter. Den digitala utvecklingen är inte bara en nackdel. E-handeln kräver stora mängder förpackningsmaterial och det är ett område där Sverige har en stark position. En ökning av efterfrågan finns också för pappersmassa, även om den bara är ca 1 procent/år. Olika tissue produkter går också ganska bra.

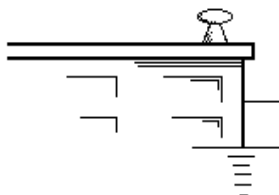
Den svenska konkurrenskraften baserar sig både på en effektivitet i produktionen och att den svenska kronan är så pass lågt värderad i förhållande till euron och USD. Riksbanken bedriver helt öppet en penningpolitik som syftar till att kronan fortsatt ska vara svag. Det är målet med Riksbankens minusräntor.

Ska man se något som kan komma att på sikt påverka svensk konkurrenskraft negativt så handlar det om olika delar av energipolitiken. Uppgörelsen om kärnkraften är positiv, men i första hand handlar det om att skjuta på de avgörande besluten. Tiden räknar man med kommer att medverka till en lösning. Ur massa och pappersindustrins synvinkel finns det stor risk att biomassa kommer att vara det bränsle som ska möjliggöra omställningen till 100 procent förnybart. Det kan komma att bli en direkt konkurrens mellan att tillverka massa och att elda upp råvaran. För att klara de klimatpolitiska åtgärderna kommer det att krävas höga subventioner för att styra biomassa till energisektorn. Hur detta kommer att påverka vår bransch är svårt att bedöma, mer än att råvarupriserna kommer att öka. Det finns också en risk för fler reservat och ökade miljökrav i skogsbruket. Två åtgärder som kommer att minska utbudet och därmed driva upp priserna.

Massa och pappersindustrin är till stor del en livskraftig bransch vilket en hög investeringstakt vittnar om. Omstruktureringen kommer att fortsätta om än inte i samma höga takt. Politiska beslut inom främst energi kan förbättra eller i värsta fall försämra branschen konkurrenskraft.

Christer Larsson

Förbundsekonom Pappers

Sommarkaffe och information

Stora visioner och små pengar

Den nya hamnchefen rivstartade med att på sommarkaffet den 9 juni dra upp nya stora riktlinjer för logistiken vid bilutlastningen. Magasinet skulle byggas ut, nya bilramper tillkomma, kontoret flyttas, bilplan och infart göras om, ny uppställningsplats för lastbilarna och vete tusan om inte Tulkavägen också skulle få en släng av slev. Dessutom skulle automatisk avprickning införas på båtlastningen under hösten. Något som skulle möjliggöra ytterligare personalminskning. Sen vore det bra om hamnfolket kunde tänka sig mer flexibla arbetstider – ett större ”fönster” som det populärt brukar heta. Det senare verkar lite konstigt då man tidigare haft tillgång till 8,5 timmar per dag, en uppgörelse som bolaget själva sagt upp för att istället återgå till 8 timmar. Eftersom företaget inte var beredda att betala något extra för den extra halvtimmen så är det väl inte troligt att de vill betala något extra för en mer flexibel arbetstidsförläggning heller.

Idéerna ovan har medfört att klubben utsett representer till två projektgrupper – dels bilutlastningsprojektet dels till den automatiska avprickningen.

Historien om den uppsagda halvtimmeslunchen har nu resulterat i att just den frågan avförts från dagordningen, istället har avd 68 begärt ett förslag om flexitid för hamnen. Ett sådant finns i både Braviken och Iggesund samt för tjänstemännen i Hallstavik.

Sommaren förflöt utan större krusningar i utlastningen. Sommarjobbarna var fantastiskt duktiga och kom snabbt in i jobbet, även de som var helt nya för året. Före sommaren kom det nya blå mafi-vagnar och premiärlastningen skedde den 17 maj. Lite smalare och

Premiär med nya mafivagnarna

lägre men med högre viktklass (60 ton). Inkörningen gick bra.

En annan nyhet var de nya uppmålade gångstråken över hamnplan. Lite märkligt var det. Dels att de inte gick raka vägen från trappan till matrummet utan tog svängen förbi pelaren och grusgropen vid gamla kuren för vågstation. Dessutom rakt över den största vattenpölen på hamnplan. Detta löstes genom att någon placerade ut gummistövlar på båda sidor om sjön. Flera skyddsmöten har hållits under de senaste månaderna. På dessa följer vi bl.a. upp skyddsronderna och konsekvensanalyserna. En riskanalys har gjorts på att personalansvaret för rullarlaget nu flyttats över på hamnen. Tyvärr har uppföljningarna av truckincidenterna halkat efter och är nu tvåsiffriga. Vi drabbades också av ett olycksfall i slutet av sommaren då en mafiförare hårt slog i huvud och kropp vid en tvärnit på dragaren.

Nya gångvägen med extra tillbehör

Även i år fick kajen besök av en förbundsrepresentant i samband med den s k medlemsdialogen. Det var vår relativt nye avtalsansvarige Pontus Georgsson som träffade en del kajare som upprördes över ändringen av ATK-valet för nyanställda och att ingen ny tid ingick i uppgörelsen. En ny avtalsrörelse står snart inför oss och då förväntas en utökning och inte en inskränkning av ATK-systemet.

De senaste linjeförhandlingarna på kajen har handlat om ersättningen för bilsamordnare, ansvarstillägget, uttagningsreglerna samt krav på konsekvensanalys ang. rullarlaget. Trots två månaders betänketid hade företaget inte satt sig in i villkoren för det nya ansvarstillägget. Ersättningen till bilsamordnarna ville man skjuta på till en obestämd framtid trots att detta borde varit klart för mer än ett halvår sedan och att det arbete som ska

Pontus Georgsson på medlemsdialog i hamnen

ersättas är det som sker nu och oavsett vad en framtida utredning kan komma fram till. Ibland passar det bra att tala om att viktiga insatser ska belönas men när det kommer till kritan är kassaskåpet låst och nyckeln kastad i Edeboviken.

Ibland är det bråttom. För ett tag sedan skulle några rullar till Sydafrika med fart, då räckte varken båtar eller bilar till. Rullarna spändes fast på varsin pall och sändes sen snabbt iväg till Arlanda för vidare flygtransport till kund. Det var nog inte vår billigaste leverans. En annan som ska ut och flyga är vårt skyddsombud Anders Wiklund. Skyddsorganisationen lottade ut några platser till ett studiebesök på Holmens anläggning i Workington, England (i Braviken fick alla skyddsombud åka!). Ryktet säger att de har ett bra skyddsarbete där. Få se om Anders kan verifiera det när han kommer tillbaka.

Företagets nykterhetskontroller har utökats även till de chaufförer som kommer hit – det var på tiden. Vi misstänker ett stort mörkertal när det gäller påverkade förare. Här finns mer att göra. Kanske kan man placera ett Pokemon Go-stop vid Totalhälsan med medföljande kontroll.

Rullar för Sydafrika

Arbetsmiljörapport

Sommarn har varit lugn, inga allvarliga olyckor och det är mycket bra om vi lyckas hålla allvarliga olyckor ifrån oss. Säkerhetstänkande har ökat i bruket. Skyddsorganisationen och alla fackliga organisationer pratar om arbetsmiljö och säkerhet samt att fabriksledningen satsar på säkerhet. Det blir också lättare för skyddsombuden att driva arbetsmiljö och säkerhetsfrågor i sina avdelningar när ledningen är lyhörd. Vi skulle behöva några skyddsombud till, tyvärr är det vissa skiftlag som saknar skyddsombud på sin arbetsplats. Kom gärna med förslag på namn som skulle vill ta uppdraget som skyddsombud till valberedningen eller till huvudskyddsombuden.

Olycksfallen: Fram till 31 augusti 4 st. Två personer som har trampat snett och skadat sig i foten, en person som hoppade ner från en höjd på ca 50 cm och skadade sig i benet och en person körde truck han bromsade för att undvika krock, bromsarna tar väldigt tvärt när de är kalla samtidigt tittade han ut genom sidorutan och slog sig kraftigt på huvudet och bröstet i ramen. Tyvärr blev det längre sjukskrivning på alla skadorna. Förra året hade vi 6st olycksfall så har vi tur nu i höst så kommer vi att minska olycksfallen i år. Bruket har ju målet högst 4 olycksfall på ett år, visionen är självklart noll olycksfall. Det finns bruk som lyckas med noll olycksfall på flera år i rad.

Förr oss gäller det att jobba vidare med beteendebaserad säkerhet, riskbedöma farliga arbetsmoment, jobba med arbetsinstruktioner helst i befattningsträffarna och arbetsplatsträffarna så personalen känner sig delaktiga i arbetet.

Skador utan sjukskrivning 18 st. Trenden visar att vi kommer att minska skadorna utan sjukskrivning kraftigt, mot tidigare år.

Tillbud och riskobservationer har vi i dagsläget 684 st och det är bra att vi skriver risk och tillbudsrapporter för då kan vi åtgärda eller eliminera en hel del risker.

Målet är 1200 risk och tillbudsrapporter, det blir ca 3 rapporter per person i bruket på ett år.

Skyddsronderna är också ett viktigt verktyg och ska vara systematiskt. Driften kör en gång i veckan på ett schema som man har tagit fram på olika avdelningar. Dagtidspersonal gör också skyddsronderna systematiskt efter ett schema men då kan det variera hur ofta man gör ronderna på olika avdelningar. Man kommer överens på respektive avdelning om rutinerna och ska fastställas på skyddskommittén formellt. Det har kommit frågor om skyddsombuden kan göra skyddsronderna ensam och då svarar jag nej, för det är arbetsgivaren som har ansvaret för arbetsmiljön och säkerheten. Skyddsombuden deltar på skyddsronden och har också rätt att delta enligt arbetsmiljölagen. Tyvärr har det hänt att andra personer har gjort skyddsronden utan att skyddsombuden har blivit kallat till skyddsronden och det är fel. Skyddsombuden och ledningen på respektive avdelning ska samverka i arbetsmiljöärenden med skyddsronder och skyddsmöten mm.

Det pågår arbete att bedöma arbetsmiljörisker från PIA rapporter. Gruppen som jobbar med detta är arbetsmiljöingenjören, huvudskyddsombuden och ett par chefer som är med och bedömer. Sen ska detta förankras till alla facken och fabriksledningen och presenteras i skyddskommittén och då får vi fram ett antal arbetsmiljöriskområden som vi ska prioritera nästa år. Ett av områden som vi har fått fram är den personliga

skyddsutrustningen. Vi behöver bli bättre på att använda hjälm och skyddsglasögonen, det glöms eller slarvas alldeles för ofta.

Ett annat område som vi har haft problem med tidigare var det nya Bryt och Lås systemet. Vad vi ser nu är att det finns knappt någon risk eller tillbudsrapporter skrivet i PIA systemet. Det är mycket bra att Bryt och Lås systemet börjar fungera över hela bruket. Är det någon som inte har utbildning på det nya Bryt och Lås systemet så ta upp detta med din närmaste chef så fort som möjlig, så han kan planera in utbildningen.

Psykosociala skyddsronder i år så har vi gått över till webb baserad enkät från Prevent. Den här enkäten täcker 7 olika områden med vardera 5 frågor. Enkäten heter "Enkät om stressfaktorer" så det handlar om den psykosociala arbetsmiljön. Det är mycket viktigt att vi svarar på frågorna på enkäten. Resultatet av enkäten används för att ta fram åtgärder/handlingsplaner och sätta mål för den psykosociala arbetsmiljön.

Närmaste chef är ansvarig för hur ska det gå till. Om gruppen är 6 eller fler personer som ska besvara enkäten: Så går Chefen till Prevents webbsida (prevent.se). Söker efter "enkät om stressfaktorer" i deras sökruta.

Klickar på rutan "Till enkäten" Väljer "Starta gruppenkät" och ge enkäten ett namn och skriver in sin e-postadress. Bockar i rutan "chefen godkänner att Prevent får kontakta chefen".

Klickar sedan på knappen "Skicka ut gruppenkät" och följer därefter instruktionerna.

Närmaste chef skickar ut länken till enkäten via e-post till sina medarbetare. Chefen får också en länk till en sammanställning av resultaten som han behåller för sig själv.

Alla besvarar enkäten genom att klicka på länken i e-post-meddelandet och svarar på alla frågor. Svaren är anonyma.

När alla svarat på stressenkäten klickar närmaste chef på länken till sammanställningen och resultatet av enkäten presenteras på ett tydligt sätt.

Så fort som möjligt efter sista svarsdatum bokar chefen ett möte med sina medarbetare inklusive skyddsom-

bud för genomgång av enkätresultat, framtagna av handlingsplaner och mål.

Obs! Om gruppen är 5 eller färre personer som ska besvara enkäten

Vid denna situation måste ni i gruppen besvara enkäten gemensamt.

Chefen bokar in möte med alla medarbetare inklusive skyddsombud.

Om gruppen inte vill att chefen ska vara med när de besvarar enkäten kan huvudskyddsombud/skyddsombud hålla i mötet.

I denna situation deltar chefen i mötet efter att medarbetarna besvarat frågorna i enkäten.

På mötet gå in på Prevents webbsida för stressenkäten och skapa en enkät för gruppen.

Sök efter "enkät om stressfaktorer" i deras sökruta.

Klicka på rutan "Till enkäten"

Välj "Gör enkäten på egen hand".

Alla svarar gemensamt på frågorna i stressenkäten under mötet och resultaten presenteras på mötet. Sen har ni genomgång av enkätresultatet och framtagna av handlingsplaner och mål.

Stödmaterialet finns på i intranätet det går bra att söka i sök rutan stödmaterial så kommer det fram.

Syftet med enkäten är att komma fram till åtgärder för att minska belastningen av sådana faktorer som kan framkalla stress.

Taisto Hautala

Faktaruta:

Prevent är en ideell organisation ägs av Svenskt Näringsliv, LO & PTK som hjälper företag att förbättra arbetsmiljön. Bland annat arbetar man med information, utbildning och tar fram verktyg för att förbättra arbetsmiljöarbetet. Ett exempel är den psykosociala skyddsronden, och ett annat är bättre arbetsmiljöutbildningar till chefer och skyddsombud.

Information om vibrerande handverktyg.

För drygt ett halvår sedan började vi titta på vibrationer från handhållna verktyg. Anledningen till det var att undersöka om det fanns ett behov av att

kunna erbjuda medicinska kontroller med avseende på vibrationer. För att bedöma behovet gjorde vi en riskbedömning med hjälp av "Vibrationskalkylatorn" som Arbetsmiljöverket tillhandahåller. Med hjälp av "Vibrationskalkylatorn" fick vi fram ett värde på daglig vibrationsexponering för mekaniker på norr- och södersidan som vi sedan kunde jämföra med insats- och gränsvärden. De värden vi fick fram visade på att alla mekaniker ska erbjudas medicinsk kontroll. Dessutom visade riskbedömningen att vi bör ta fram åtgärder för att minska dosen vibrationer som mekanikerna utsätts. De handhållna verktyg som ger höga vibrationsvärden är de pneumatiska mutterdragare som används.

Just nu försöker vi hitta alternativ till befintliga mutterdragare med betydligt lägre vibrationsvärden. En annan lösning kan vara att se över hur arbetet organiseras när mutterdragare används. Vi har bett företagshälsovården att utforma en medicinsk kontroll med avseende på vibrationer.

Tomas Rosenblad

Handfunktionen försämras ofta vid vibrationsskada.

Måste du ha kontanter? Här får du fem kontantsmarta tips

- ❶ **Betala med kort** när du handlar – det är bättre.
- ❷ **Ta ut kontanter i affären** när du betalar med bankkort.
- ❸ Betala dina räkningar i **internetbanken**. Där är det öppet jämt.
- ❹ Gör överföringar mellan konton i **internet-, telefon- mobilbanken** eller betala med **Swish**.
- ❺ Be banken sätta in **dina utbetalningar** på kontot direkt, så slipper du köa med avierna.

NÄRPRODUCERAD
BANK

Telefonbanken 0176-770 00
roslagenssparbank.se

LO:s 28 kongress 17-20 juni 2016.

Kongressens 400 ombud samlades den 17 juni i Folkets Hus i Stockholm, för att avhålla 4 dagarskongress.

I denna församling är vi små förbund, Pappers, Musiker, Målarna och några till i extrem minoritet.

Detta märks inte minst när IF Metall och Kommunal är överens i vissa frågor.

Då fattas besluten snabbt.

Trots detta är vi ändå en representant från varje distrikt, då två av oss distriktsvalda förbundsstyrelse-representanter, också representerar vårt förbund i LO:s representantskap, och därför automatiskt skall delta i kongressen.

När det gällde Pappers egna motioner, vare sig det gällde förbundets, eller enskilda avdelningar, fokuserade jag på att tala kring en förbundsmotion kring del-pensionsfrågan, en arbetstidsmotion från Grycksbo och en motion från Hallsta rörande LAS 39, vilket handlar om arbetsgivarens rätt att köpa sig fri från uppsägningsdomar i AD.

Totalt fanns det sju motioner från Pappers (samtliga från Gävle-Dala-distriktet) och vissa av dessa hade ändå fått relativt god behandling från LO:s styrelse, varför det inte fanns skäl att orda alltför mycket om dessa.

Vi hade ringa framgång, där vi önskade bifall till motionerna, utan LO-styrelsens skrivningar gick igenom i samtliga motionssvar på "våra" motioner.

Men, kanske en av de längsta, och viktigaste debatterna handlade om Allmän Visstidsanställning. Flera offentligförbund hade ställt sig bakom motioner som krävde av LO att LO ska driva frågan om att ta bort Allmän Visstidsanställning ur lagen.

LO-styrelsens majoritet ville inte gå denna väg, utan hänvisade till att vi skulle lösa denna fråga avtalsvägen. Argumentationen från LO-styrelsen var att lagstiftarna ska ge fan i att lägga sig i parternas ansvarsområde.

En något konstig argumentation i mina öron. Att ta bort något i en lag, borde innebära att lagstiftarna lägger sig i mindre, inte mer. Precis vad vi som förhandlar skulle önska.

Efter en lång, lång debatt, kunde jag inte undgå att

själv hoppa upp i talarstolen, och stödja de som vill ta bort Allmän Visstid, med bland annat argumentet att det för de flesta är enklare att gå framåt, om man använder två ben, istället för ett, alltså både krav i förhandlingar, och krav på lagstiftarna. Ett borttagande av lagtexten skulle dessutom underlätta framtida förhandlingar.

Efter ytterligare någon halvtimmes debatt blev det omröstning, och LO-styrelsen fick ge sig, när kongressen med relativt stor majoritet beslöt att ställa sig bakom motionerna om att LO skall verka för att ta bort Allmän Visstidsanställning.

Tyvärr resulterade detta i att Metalls hela delegation reserverade sig mot beslutet. Detta tycker jag var lite lågt, och lite efterslängspolitik. När det är väldigt jämt, kan jag tycka att reservationer kan vara på sin plats, men inte när majoriteten är stor. Då gäller det att gilla läget.

Positivt var dock att Handels ordförande kom och tackade för stödet i pausen som följde.

Kongressen var upplagd så, att motionerna delats in i olika huvudområden, alla kopplade till den stora kongressrapporten "Vägen till full sysselsättning och rättvisare löner".

Men, det fanns även förslag kring stadgar och avgifter, där bland annat Transport förordade ett enda LO, och att förbunden skulle upphöra. Detta förslag fick litet stöd av kongressen.

När det i övrigt gällde stadgar, avgifter och "övriga frågor" så var samstämmigheten ganska stor.

Valet av ny LO-ledning gav få sensationer. Inga andra kandidater presenterades än valberedningens förslag, och samtliga i den nya ledningen valdes i full enighet.

Nya i LO:s ledning är Therese Guovelin från Hotell och Restaurangfacket, som ersatte Tobias Baudin, som valts till ny ordförande i Kommunal och därför lämnar LO-ledningen, och Berit Müllerström från Kommunal.

Karl Petter Thorvaldsson omvaldes som ordförande och avtalssekreterare Torbjörn Johansson omvaldes också.

Kongressen i stort präglades av en god stämning, och ett öppet och bra debattklimat. Mycket skratt, mycket glädje.

Vid förra kongressen kunde talare råka ut för att det hördes bu-rop i lokalen, men sådana dumheter slapp vi denna gång. Däremot applåderades det mer än vanligt, och det kändes inte skrämmande att gå upp i talarstolen.

Detta visade sig också när det gällde talare som var på sin första LO-kongress. Många var unga, många var pålästa, och många visste vad det talade om.

Ska man bara se till LO-kongressen, så är återväxten god inom arbetarrörelsen.

Synd att man själv nu gjort sin sista LO-kongress, men nu tar de yngre över!

För de som vill djupdyka lite mer i kongressen, har tidningen Arbetet gjort en mycket bra sammanfattning av kongressen

<http://arbetet.se/2016/06/20/sa-var-lo-kongressen-2016/>

Jag rekommenderar alla intresserade att läsa där, då det är uppdelat i olika ämnesområden, och därför lätt att hitta just sitt specialområde.

Lars Göran Johansson

Pappers distriktsordförande i Gävle-Dala

Lars-Göran i talarstolen driver frågan och Hallsta motionen om paragraf 39 LAS

Resumé:

En pendlarbuss på väg från bruksorten till den lilla staden söderut lägger sig i diket i en gammal bondby en bit från riksvägen. Ombord finns, förutom pendlarna från bruket, även en dam med en ful blå baskermössa, en tjej med rosa toppluva och mobil samt en gubbe med ryggsäck och fiskedon. Gubben är klädd som förr i världen och luktar dessutom kattpiss varför de flesta passagerarna har flyttat sig till den bakre halvan av bussen. Vid denna förflyttning glömde en ung elektriker från bruket ett par skinnhandskar på sitt tidigare säte. Dessa tog kattpissgubben helt fräckt. I samband med att passagerarna lämnar bussen genom takluckorna försvinner gubben mystiskt.

Dikeskörningen (del 2)

Morgonen efter dikeskörningen klev den unge elektriker från bruket ombord på bussen vid en hållplats i stadens utkant. På händerna hade han ett par nyinköpta gula skinnhandskar. Han hälsade på sin glade kompis:

- Tj´a.
- Tj´a, nya handskar?
- Käften!

Efter denna hälsningsritual kunde de båda kompisarna lugnt slumra in bland övriga sovande passagerare. Den

äldre hamnarbetaren fortsatte däremot att läsa en av sina evinnerliga böcker: "Legender från kusten" av J P Blomsterwall.

Men efterhand under läsningen reste sig hans nackhår och han spärrade alltmer upp ögonen:

"...Joel hade stigit på ångbåten i en småstad som låg längst in i en vik där en å mynnade ut. Han skulle resa till en större stad norrut efter kusten där hans morbror ordnat arbete åt honom i hamnen.

Båten lämnade nu viken bakom sig och kom ut på öppnare vatten. Skovelhjulen ökade farten något. Däckspassagerarna satt på längsgående bänkar på salongens utsida och utefter relingen. Inne i salongen hade lyktorna tänts eftersom skymningen börjat falla. På stränderna runtom låg den nyfallna novembersnön och på vattnet gick endast små vågor.

Joel satt på båtens styrbordssida med ryggen mot salongen. Snett emot honom satt en äldre dam med högdraget utseende och med en blå bahytt på huvudet. Joel hade alltid haft svårt att hålla sig för skratt när han såg kvinnor med detta plagg, han tyckte det såg ut som om de tittade fram ur en tom spann utan botten. En ung flicka, knappt giftasvuxen, satt mitt emot Johan. Hon hade ett lustigt rosafärgat huckle på huvudet och var helt upptagen av en stickning i grått yllegarn.

Ångbåten närmade sig en brygga där några personer stod och väntade. Skovelhjulen gav ifrån sig ett vilt plaskande när de saktade in och stannade. En mindre pojke med för korta byxor rusade fram och tog emot den förliga trossen. Båten stötte emot bryggan med en liten duns och pojken lade vant trossen runt den ensamma pollaren. Den lilla landgången lades ut av en besättningsman. Endast en av personerna på bryggan gick ombord. Två män rullade varsin strömmingstunna uppför landgången.

Mannen som kommit ombord bar en mindre säck över den ena axeln och ett fiskespö över den andra. Han hade hemskt osnygga kläder och luktade starkt av katturin. Han satte sig jämte flickan med det rosa hucket

'Usch, vad är det som luktar?'

Undrade flickan med stickningen utan att titta upp från sitt arbete. Joel bestämde sig för att flytta längre akterut där han såg några lediga platser. Detsamma gjorde damen med balytten och tyvärr tog hon den enda tomma platsen mot salongen. Joel glodde irriterat på henne eftersom det var den plats han tänkt sätta sig på.

Platsen ute vid relingen kändes kyligare på grund av luftdraget. Joel tyckte ändå att det var att föredra framför att sitta intill den stinkande fiskargubben.

Två yngre män med slokhattar kom över från babordsidan där det tydligen blåste mer. De blev tvungna att sätta sig på de platser som blivit lediga efter Joel och balyttedamen. Efter en stund reste de sig dock och gick akterut där de fick syn på en hoprullad tross som de satte sig på.

'Fy tusan vilken stank' sa den ene och klämde ihop näsan med tummen och pekfingret.

Hans kamrat nöjde sig med att nicka men efter en stund reste han sig tvärt.

'Jag måste ha glömt handskarna borta på bänken' sa han och travade bort till platsen där han nyss suttit. Han tittade sig omkring men efter en stund skakade han på huvudet och återvände till sin kamrat.

'Nog hade jag väl handskarna på mig när jag gick ombord?' frågade han.

'Svårt för mig att säga' svarade kamraten. 'Inte tittade jag efter sånt'.

'Det skulle inte förvåna mig om kattgubben snodde handskarna precis efter att vi flyttade på oss'.

'Ja, dom får du nog aldrig se mer'.

De övergick till att prata om sina respektive yrken. Mannen som blivit av med handskarna hade ett stort svart skägg och var tydligen plåtslagare. Han framhöll hela tiden kopparplåt som ett fantastiskt takmaterial och berättade om gamla kyrkor och slott som hade tak med flera hundra år gammal koppar som blivit vackert gröna av ärg.

Hans rödhåriga kamrat var tystlåtnare men Joel förstod ändå så mycket som att han arbetade med att dra de kopparledningarna som börjat användas till att sända telegrafiska meddelanden över landet. Han skrattade åt de optiska telegraferna som tidigare varit i bruk. Dessa

fungerade bara när det var dagsljus och siktigt väder berättade han.

'Vi kommer att åka förbi ett ställe snart där det står en optisk telegrafställning kvar. Den är lite sönderblåst men man ser ändå ungefär hur dom fungerade' förklarade han för sin skäggige kamrat som såg lite skeptisk ut.

Mannen med fiskespöet markerade sin plats med den lilla säcken och gick fram till fören där han försökte prata med en vitskäggig man med uniformsmössa. Denne var dock inte intresserad utan lämnade sin plats vid relingen och försvann till styrhytten. Fiskegubben återvände till sin plats.

Det mörknade alltmer. Inifrån salongen hördes skratt. De bättre bemedlade passagerarna lät sig nog väl smaka av den ångbåtsbiff som borde vara serverad så här dags.

Joel tyckte det var dags att ta fram de kalla pannkakorna med inrullad blåbärssylt som han hade i sin ränsel. Till dem drack han hemgjord lingondricka.

De två unga arbetarna med slokhattar delade på ett brödstycke och något som såg ut som en bit fläsk. Med varsin slidkniv skar de växelvis bitar av brödet och fläsket. Till måltidsdryck hade de öl som de drack direkt ur flaskorna.

'Ska du inte bjuda kattgubben på lite pilsner?' undrade telegrafmontören med ett roat leende.

Nä, honom skulle man kasta i sjön. Han behöver ett bad' svarade plåtslagaren.

Plötsligt hördes ett skrapande ljud och båten saktade tvärt farten för att ögonblicket därpå stanna helt. Skovelhjulen fortsatte att piska vattnet till skum. Uppifrån bryggan ropade någon ut befallningar och efter en stund stannade skovlarna.

Oroliga passagerare stod vid relingarna för att försöka se vad som hänt. Bättre klädda män och kvinnor kom ut från salongen och undrade vad som stod på.

Den vitskäggige äldre mannen med uniformsmössa kom ut på däck. Han uppmanade alla att ta det lugnt och förklarade att båten gått på grund men att inget verkade skadat.

'Hon tycks inte ta in vatten' sa han 'men jag skulle vilja

att alla förflyttar sig så långt akterut som möjligt. Vi ska också pumpa ut ballastvatten från den förliga tanken för att få fören att lätta från grundet.'

Johan åt upp den sista biten av pannkakorna och flyttade sig så långt han kunde akterut. De flesta var nu på väg att följa uppmaningen. Endast den unga flickan med det rosa hucklet satt kvar och stickade.

'Det gäller även mamsell' röt mannen med uniformsmössan. Flickan plockade ihop sin stickning och reste sig motvilligt och lomade iväg till de övriga vid aktern. Ett par besättningsmän rullade tunnor och bar säckar akterut.

Mannen med fiskespöet hade också flyttat sig mot aktern men både Joel och de båda unga hantverkarna hade hamnat åt babordssidan och kände därför inte så mycket av kattlukten. Den unga flickan med hucklet undrade vad som stod på och vad det var som luktade hela tiden.

Så småningom återkom mannen med uniformsmössan och meddelade att man pumpat ut det mesta av vattnet i fören och ämnade försöka köra båten baklänges från grundet.

'Jag får be alla att vara beredda på att båten kan lossna tvärt med en plötslig rörelse' lade han till.

Ångmaskinen startade med ett frustande och efter en stund började skovelhjulen rotera med en allt högre fart. Några otydliga spridda rop hördes mellan männen i styrhytten och maskinrummet under däck. Det enda som hände var dock att skovlarna piskade vattnet till skum som förut.

Efter ytterligare två likadana försök stannade hjulen och maskinen tystnade. Mannen med uniformsmössan återkom till passagerardäcket och meddelade att försöken att lämna grundet hade misslyckats.

'Jag har beslutat att alla passagerare måste lämna fartyget då jag bedömer att det är alltför farligt att vistas ombord om det skulle blåsa upp. Eftersom vi endast befinner oss cirka etthundrafemtio meter från land och vi har två livbåtar, skall det knappast ta någon längre tid att genomföra evakueringen. Vidare kommer rederiet att kontaktas så att ni kommer att beredas plats på nästa norrgående båt som går i morgon bittida. Det ligger en ångbåtsbrygga en knapp kilometer norrut där den kommer att plocka upp er. Naturligtvis skall vi för-

söka ordna natthärbärge hos fastlandsbefolkningen' avslutade han.

Som vanligt hade de bättre bemedlade någon slags förtur till båtarna men det verkade inte som om någon brydde sig. Efter två turer var alla passagerare iland liksom ett par besättningsmän som skulle kontakta husägarna utefter byvägen om natthärbärgen. De skulle också leta reda på en telegrafstation för att därför kontakta rederiet.

Passagerarna hade ställt sig i en klunga på stranden. Joel såg att bahyttedamen, som stod litet för sig själv, inte hade skor som var lämpliga för blötsnö. Han hade inte glömt att hon trängt sig före till den bättre sittplatsen på båten och tyckte att det var rätt åt henne om hon blev våt om fötterna.

De unga hantverkarna undrade vart kattmannen tagit vägen.

'Han måste ha åkt med den andra livbåten för i våran såg jag inte till honom - eller kände lukten' konstaterade plåtslagaren.

Det var flera passagerare som ställde sig samma fråga och snart var mannen med fiskespöet det allmänna samtalsämnet på stranden. Hade han blivit kvar på båten eller hade han tagit sig tillbaks till platsen där han stigit ombord? Det var ju inte så långt söderut. Han bodde troligen i närheten.

Mörkret hade nu fallit men en blek halvmåne tittade fram mellan ett par moln i söder. Det var fortfarande blidväder men en del passagerare hade virat in sig i de filter som de fått låna på båten.

Telegrafarbetaren gick fram till den ena besättningsmannen och förklarade att han kände till att det fanns en telegrafstation ett par kilometer söderut. Han passade samtidigt på att berätta att en passagerare kanske blivit kvar ombord.

'Det är han som luktar kattpiss' lade han till....."

Med darrande händer slog hamnarbetaren ihop boken och putsade de starka glasögonen. Bussen hade precis nått fram till gårdagens olycksplats. Spåren av dikeskörningen syntes tydligt i gryningsljuset. Vassruggen såg ut som en nyslagen sädesåker. Skarsnön var alldeles söndertrampad vid sidan om diket.

Den äldre hamnarbetaren bestämde sig för att ta det

lugnt med litteraturen ett tag, åtminstone tänkte han undvika legender från förrförra seklet. Inget verkade vara nytt under solen. Allt tycktes återkomma generation efter generation. Han hoppades få någon engagerande arbetsuppgift den här dagen för att därigenom slippa grubbla på den märkliga historien om den grundstötta hjulångaren och den försvunne mannen.

Det blev aldrig klarlagt vad som hände med "kattpissmannen". Ett rykte sa att han trots allt tagit sig osedd ut ur bussen.

Ett annat rykte menade att någon, sent på olyckskvällen, hade sett en gammal luffartyp försöka krypa ut genom en ventilationslucka i bussgaraget i stan. Han

hade då hindrats av sin ryggsäck men efter att ha backat tillbaks in och kastat ut ryggsäcken hade han själv kunnat krypa ut, vilt svärande på sin sydsvenska dialekt.

Flera månader senare påstod sig någon annan ha sett honom, ett par mil från hans hem, körande en flakmoped lastad med fiskegrejor. Inget av ryktena blev någonsin bekräftat och i det gamla järnbrukssamhället hade man inte heller sett till honom efter bussolyckan. För de flesta förblev mannen ett, numera luktfritt, spöke från olyckskvällen i mars. (Slut)

Börje Nordström

■ ATT HJÄLPA PAPPERSLÖSA **ULRIKA ENLUND**

Sten-Erik Johansson

Den 20 maj så blev det endast jag som kunde ställa upp från Pappers avd. 68 genom det samarbetet vi har med LO-distriktet i Stockholms län att bemanna Fackligt Center för Papperslösa.

Föreståndare Sten-Erik Johansson mötte upp mig utanför lokalen för centret på Hälsobrunnsgatan 10, när vi kom in satt en medborgare från Bulgarien och väntade

på oss, han hade missförstått vad vi gör, för han trodde vi skulle kunna hjälpa honom att få ett arbete. Sten-Erik berättade vad som centret kan hjälpa till med.

Fackligt center för papperslösa startade september 2008, har varit på olika platser runt om Stockholm. Under tiden det är öppet så blir det i genomsnitt 1 person per gång under ett år som får hjälp. Mesta ärenden handlar om att löner inte betalas ut till de som har arbetat, sedan är det många arbetsskador som de behövande kan få hjälp med att få rätt kontakt med fackföreningen som har avtal på arbetsplatsen. Fackliga Centret är öppet varje måndag mellan kl. 16 – 18, stängd under tiden 21/6 – 14/8. Under sommaren finns ett telefonnummer 020-1601006, dit man kan ringa för att få hjälp.

Sten-Erik informerade även att de hjälper till med facklig information genom föreningen Cross Road, där FCFP bemannar varannan vecka på måndagar sedan den 21 januari 2016 på Tullvaktsvägen 2 vid Gärdet i Stockholm. Cross Road hjälper människor som har arbetstillstånd och är asylsökande. Cross Road är ett samarbete mellan Stadsmissionen, Stockholms Stad och Arbetsförmedlingen.

Ulrika Enlund

Foto: Gunnar Frisell

Den nordiska modellen - Bäst i världen?

När jag reser i Norden upplever jag inte det som att jag besöker ett främmande land. Det känns mer som att hälsa på hos grannar. Man känner sig hemma utan att anstränga sig. De nordiska länderna har onekligen kommit nära varandra i många avseenden. Visst finns det saker som skiljer. Danmark och Norge är med i NATO i motsats till Finland och Sverige som är alliansfria. Danmark, Finland och Sverige är medlemmar i EU. Det har inte hindrat länderna att på andra områden utveckla ett unikt långtgående och framgångsrikt samarbete.

I dag är den nordiska modellen ett allmänt accepterat begrepp. Med det avses den samhällsmodell som de nordiska länderna ibland i samverkan, ibland genom ömsesidig inspiration byggt upp. Vad är det som utmärker denna modell?

För det första en relativt stor offentlig sektor. Den ska

kunna ta ansvar för att finansiera vård, skola, omsorg och andra nyttigheter som är grundläggande för medborgarnas livskvalitet.

För det andra en generell välfärds politik som ger alla medborgare en grundläggande trygghet utan att förmånerna ska vara föremål för individuell prövning.

För det tredje inkomstrelaterade försäkringssystem. Vid sjukdom, arbetslöshet och ålderdom ska man ha rätt till en ersättning som är knuten till den inkomst man haft som löntagare.

Arbetsmarknadens parter tar ett större ansvar och har större inflytande än vad som är vanligt i andra länder. Kvinnorna har snabbare nått ökad jämställdhet.

Allt detta hade inte varit möjligt utan ett fast organisatoriskt samarbete. Redan 1953 bildades Nordiska Rådet vid ett möte i Danmark. Under 1950-talet infördes passfrihet som senare byggdes ut till en nordisk passunion. Snabbt genomfördes en gemensam arbetsmark-

nad och en nordisk konvention om social trygghet. 1966 bildades en nordisk kulturfond och 1971 det Nordiska Ministerrådet som reglerar samarbetet mellan regeringarna.

Varje år görs undersökningar om människors levnadsvillkor i världens länder. De omfattar alltifrån ekonomisk utveckling, konkurrenskraft och miljö till livskvalitet som livslängd och utbildningsnivå. I dessa undersökningar finns de nordiska länderna nästan alltid med bland de tio första platserna.

Dessa framgångar vore inte möjliga utan det formellt reglerade samarbetet. Men de informella mötena i form av seminarier, möten mellan diplomater, forskare, företagare, fackliga företrädare och inte minst politiker spelar en stor roll.

Den svenske historikern Urban Lundberg uttalade för en tid sedan att det nordiska samarbetet saknar motstycke i världen. Flera internationella forskare har bedömt att de nordiska länderna har skapat den hittills mest anständiga samhällsmodellen.

Av detta märker vi inte mycket i den politiska debatten. Medan medlemskapet i EU får uppmärksamhet

på gott och ont i alla möjliga sammanhang är det märkligt tyst om de nordiska kontakterna. Kanske inbillar vi oss att detta samarbete utvecklas av egen kraft och inte längre kräver särskilda insatser. Högtidstalen och lovorden finns kvar. Men utan verkligt engagemang kommer vitaliteten och utvecklingskraften att minska.

Jag anser att det är dags för en nystart av samarbetet i Norden. Vad kan vi göra tillsammans för att denna region ska fungera ännu bättre i framtiden? Hur kan vi tillsammans bli starkare och mer framgångsrika i organisationer som EU och FN? Kan vi göra mera för att skydda oss emot extremism och nya hot i världen? Kan vi sätta goda exempel för hur det kan bli bättre att leva i våra samhällen utan att vi äventyrar jordens framtid?

Vi kan ta oss an dessa uppgifter med optimism och framtidstro. Vi vet att med spännande värderingar och politisk handlingskraft kan vi nå långt. Ju fler som engagerar sig desto bättre.

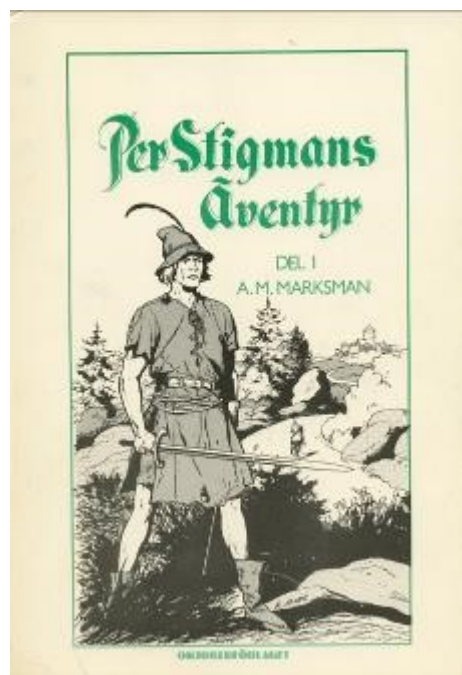
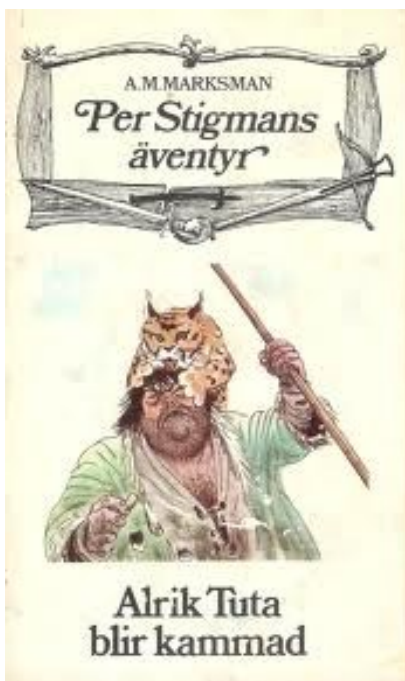
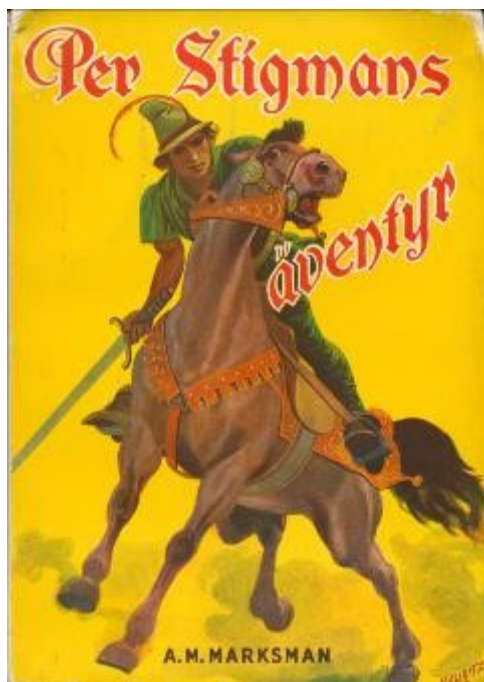
De fackliga organisationerna har spelat en stor roll för utvecklingen i Norden. Kanske är det fackföreningsrörelsen som ska ta ledningen.

Ingvar Carlsson

Gösta Ingvar Carlsson, född 9 november 1934 i Borås församling, Älvsborgs län, är en svensk politiker som var socialdemokratisk partiordförande 1986–1996 samt Sveriges statsminister 1986–1991 och 1994–1996. Han var riksdagsledamot 1965–96 för Stockholms läns valkrets (fram till 1970 i andra kammaren), utbildningsminister 1969–1973, konsultativt statsråd 1973 och 1982–1986 (bostadsminister 1973, vice statsminister 1982–86 och från 1985 även miljöminister), bostadsminister 1973–1976, statsminister 1986–1991 och 1994–1996.

Han började i statsrådsberedningen där han var sekreterare åt statsminister Tage Erlander 1958–1960. Efter studier vid Northwestern University i Evanston, Illinois 1960–1961 blev han 1961 (–1967) ordförande i SSU och riksdagsledamot 1965. Han var, tillsammans med Olof Palme, känd som en av "Erlanders pojkar". I Regeringen Palme I var han utbildningsminister och bostadsminister. I Regeringen Palme II fungerade han som statsråd med ansvar för framtidsfrågor och var mellan 1985 och 1986 Sveriges miljöminister.

Några dagar efter mordet på Olof Palme 1986 valdes Carlsson till ny partiledare och statsminister. Tillsammans med finansminister Kjell-Olof Feldt kunde regeringen förvandla ett budgetunderskott på 90 miljarder SEK till ett överskott på några hundra miljarder, vilket ledde till stora investeringar och rekordlåg arbetslöshet. Som statsminister kunde han också genomdriva en omfattande reform av skattesystemet. Men Sveriges ekonomi försämrades alltmer i slutet av 1980-talet. Detta ledde till kritiserade besparingsåtgärder och den socialdemokratiska regeringens avgång i februari 1990. Underlag för en borgerlig regering fanns vid denna tid inte, så Carlsson bildade kort därefter ny regering, med aktivt stöd av vänsterpartiet och passivt stöd av centerpartiet.

Per Stigman – en svensk Robin Hood

Det bör ha varit 1976 eller 1977 som jag på Bokcafé Oktober på Tulkavägen 10 (gubben Hallmans hus, rivet 1997) i Hallstavik köpte min första Per Stigman-bok. Därefter blev det tretton böcker till, dvs allt som finns utgivet på svenska i bokform. Men låt oss ta det från början.

1942 pågick andra världskriget för fullt. Slaget vid Stalingrad var ännu inte avgjort. Nazismens skugga låg mörk över Europa. I den situationen startar göteborgaren Edwin Ahlqvist en ny tidning - Rekord-Magasinet. En sport- och äventyrstidning främst riktad mot pojkar. Edwin Ahlqvist är också känd som boxningspromotor åt tungviktsvärldsmästaren Ingemar Johansson, Ingo. Edwin var bekant med redaktören för Arbetar-Tidningen, Nils Holmberg, och ställde frågan till honom om han kunde tänka sig att medverka i Rekord-Magasinet med en äventyrsberättelse.

Nils: -Jag hade länge ansett att man inte borde lämna sådana historier att skrivas enbart av folk som utnyttjade dem till att stoppa läsarna fulla med reaktionära (högervidna) idéer och propaganda för kolonialism och rasism. Vi borde ge oss med i leken för att genom historierna sprida idéer av det slag ungdomen hade

mera behov av. När han frågade om jag inte ville skriva en äventyrsserie åt Rekord, sa jag ja, förutsatt att jag fick göra en historisk serie som kunde bidra till att stärka motståndsviljan mot nazismen. Det hade Ahlqvist, som själv var antinazist, alls ingenting emot. Så jag skrev.

I december 1942 kommer första numret av Rekord-Magasinet ut och i den finns också den första berättelsen om Per Stigman. Till en början kallades serien "De förtrycktas riddare" men bytte efter några år till "Per Stigmans äventyr". Nils Holmberg skrev berättelserna under signaturen A M Marksman (en klurig pseudonym som troligen skall läsas på engelska som "I am Marx man"). Novellerna om Per Stigman blev Rekord-Magasinet mest populära serie och pågick ända fram till 1959 då Nils flyttar till Peking för att bli redaktör för Bildtidningen Kina. Sammanlagt blev det över 500 berättelser om Per Stigman. Från början illustrerades novellerna av tecknaren Mauritz Lindblom, senare tog sonen Thord Lindblom över den uppgiften.

Berättelserna om Per Stigman och hans grönlädda kumpaner i Tivedsskogarna utspelas i Sverige på senare delen av 1300-talet under kung Albrekt av Mecklenburgs hårda styre i Sverige. Albrekt och hans tyska knektar (ibland kallade garpar) plågade de svenska

landbönderna med hög skatt och andra pålagor samt fängelse och död för de som motsatte sig hans knektvälde. Att författaren förlade historierna till denna tid var säkert för att läsarna skulle dra paralleller till de tyska nazisterna skräckvälde. Berättelserna om Per Stigman för också tankarna till Robin Hood i Sherwoodskogen men även till Ragnar Svedje i Vilhelm Mobergs roman "Rid i natt" (1941).

Per Stigmans ursprungliga namn var Per Olsson. Han var son till bonden Ols Andersson i Björkhult. Dåvarande kung Magnus Eriksson hade många fiender bland stormännen i landet och när dessa samlade sig till attack mot kung Magnus ställde en bondehär upp till hans försvar. Däribland Ols Andersson. I striden blev Ols skadad i höger skuldra vilket gjorde armen obrukbar. Den 17-årige Per fick då ta ansvar för skörden medan fadern var kvar i hemmet. Ute på åkern blev Per varse, genom pigan Maja, att tyska knektar kommit till Ols stuga för att lära de upproriska en läxa. När Per kommer till gården är fadern dräpt och stugan sätts i brand. Per lyckas undkomma tyskarnas förföljelse samtidigt som han tar livet av några av dem. Efter denna händelse är Per Olsson fredlös och viger sitt liv åt motståndet mot förtryckarna under sitt nya namn Per Stigman.

Djupt inne i Tiveden har stigmännen sin bas. De är fredlösa men här kan de känna sig trygga. Om knektarna kommer dem på spåren kan de lättare försvara sig eller gillra fällor och likt en gerilla smita undan i storskogen. Män och kvinnor som hamnat i onåd hos svenska fogdar och hövitsmän, som svurit trohet till den tyske kungen, kan finna en fristad hos Per Stigman och hans kamrater. Till Per Stigmans närmast hör bl a

Nils Holmberg alias A M Marksman

den tjocke gråmunken Broder Patrik, den enögde Johan Synålen, Svarte Mats, Peter Krumme, Brita Kristersdotter, Röde Jakob och Ivar Tvärhand. Med humor och list besegras herremännen och folket återfår både rövad egendom och frihet.

Den första boken om Per Stigman kom ut på Cirkelförlaget 1944. År 1970 kom ytterligare några berättelser ut i fyra mindre böcker på förlaget Svenska Barn. Mellan åren 1976 och 1982 gav Oktoberförlaget (senare Askelin & Häggglund) ut sammanlagt nio volymer av Per Stigmans äventyr.

Roger Berglund

■ KONTAKTOMBUDS MÖTE

En fin höstdag den 9 sept samlades vi 27st Kontaktombud i Ask och mjukstartade med aktuella frågor. Lönerevisionen 2016 som nu äntligen är klar, 547 kr till alla och de 61 kr fördelades på skyddsombud, skiftsamordnare, teknikertillägg1 (TT1), TT2, tillfogandetillägget och räddningstjänsten. Redan nu är arbetet för lönerevisionen 2017 igång. Sen pratade vi om att ett avtal om flextid i hamnen kanske är på gång och att det går trögt med ansvarstillägget då det råder oklarheter hur det hela ska gå till på många håll. Det blev en diskussion om övervakningskameror och om de två tillsvidareanställningar som skedde under sommaren då alla på listan var inne och jobbade i bruket.

Christer Larsson från förbundet gav oss en bransch- nays och ekonomiskutbildning, vi passade på att tacka av honom med blommor och en liten present nu när han går i pension efter 25 år i förbundet och avd 68.

Christer Larsson

Våra medlemmar på ISS har i ett års tid inte fått rätt löner, nu håller vi tummarna att det är ordnat till september lönen. Det ska även bli befattningsbeskrivningar över ISS jobben vilket saknas i dag.

Efter lunch anslöt ett gäng tjänstemän/kvinnor för att få ta del av Per Wibergs information om AFAs försäkringar. Bolaget anmäler ej längre till AFA om man är sjuk mer än 15 dagar. Man kan använda Ulrika på avd 68 och lönekontoret så får man hjälp.

Vi fick bland annat veta hur viktigt det är att anmäla och att händelseförloppet är utförligt beskrivet. Det är ok att skicka bilder, video, skiss och ritningar, använd inte facktermer.

Vi övergick till att prata om skyddsronds rutinerna och vikten av att ha med skyddsombud. Det går att låna från andra avdelningar om inte skyddsombud finns. Sker en skyddsrondda utan ombud så skall det stå i ronden varför (viktigt). Som avslutning fick vi veta att skyddsresorna kommer tillbaka.

Vi var nog alla fullmatade med information och nya lärdomar när vi avslutade dagen och gick hem.

Pernilla Westman

Per Wiberg

■ DIKTHÖRNA **PERNILLA WESTMAN**

Min kropp den
glödde av kärlek
Du sa att du var villig
att ta emot den
så jag gav den till dig
men jag fick inget
av din glöd
Inte ens röra vid den
fick jag
Till slut tog min
glöd slut
Då stod jag där
kylig och kall

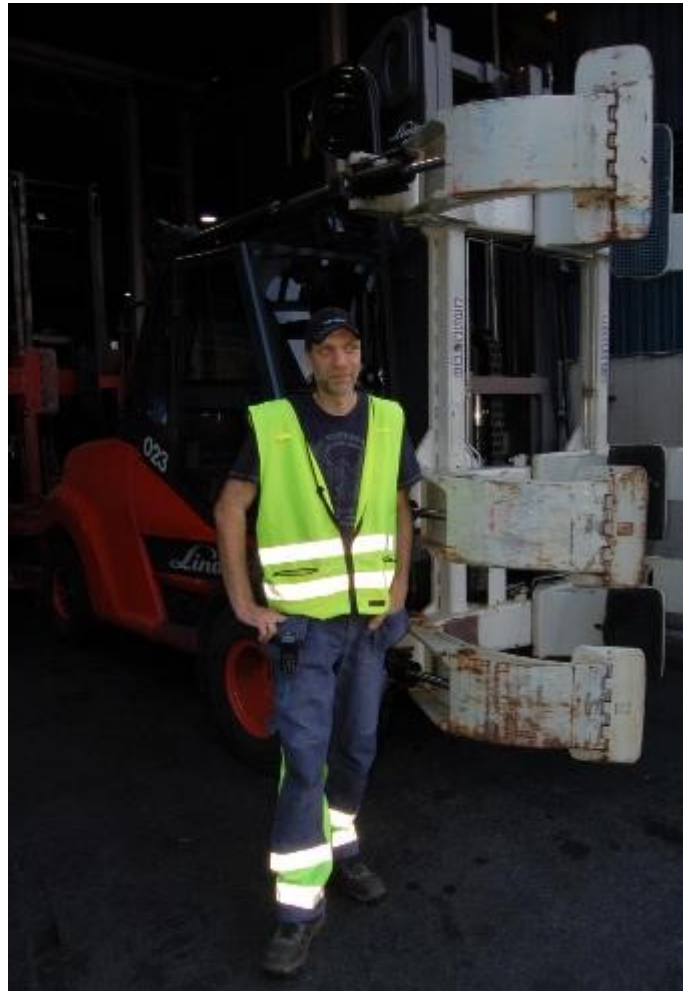
■ REPORTAGE RULLARLAGET

En gång för ganska länge sedan jobbade undertecknad i Rullarlaget. Faktiskt t.o.m. tävlade för Rullarlaget! Konstigt? Var det nån sorts F1-truckar? Nej, nej, inte med maxhastigheten 18 km/h. Snarare handlade det om ett av stafettlagen i Roslagsstafetten. Hallsta PB hade f.ö. flera lag med.

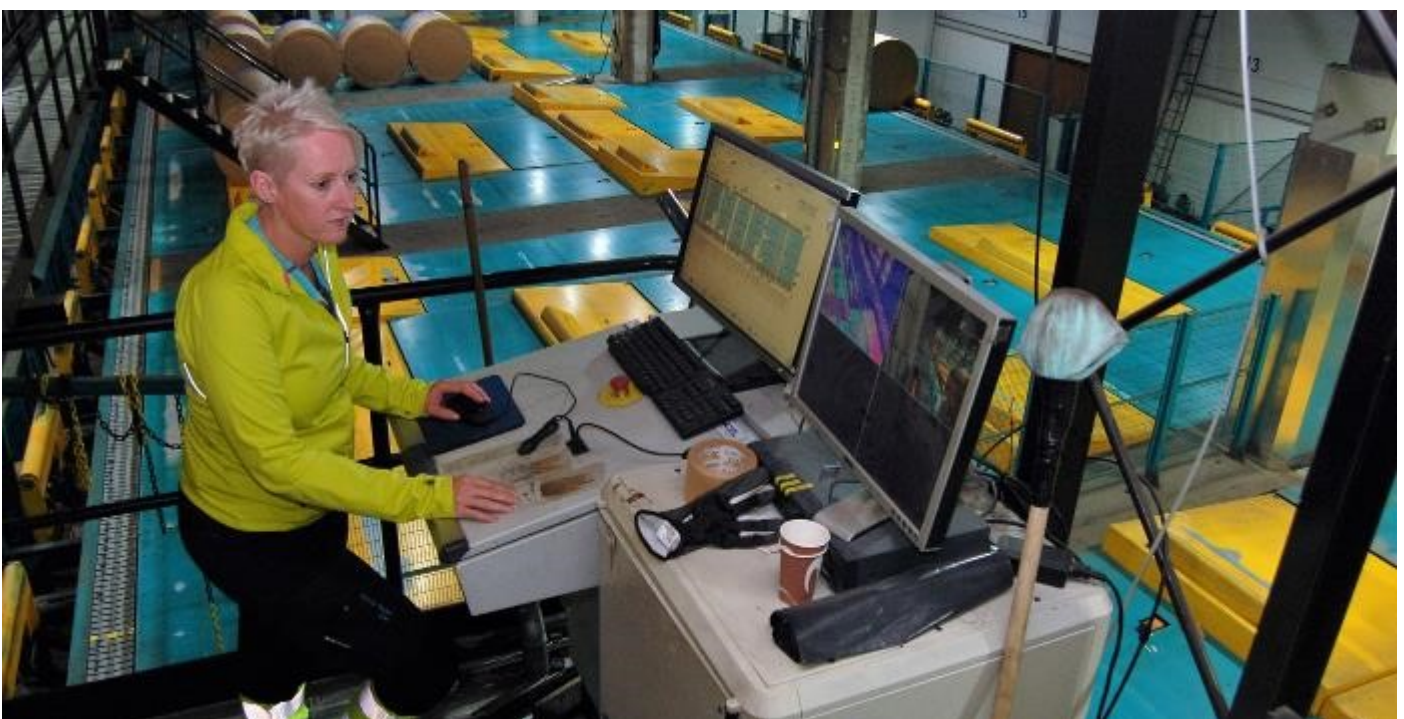
Efter denna lilla utveckling med löpreferens – åter till huvudspåret.

Rullarlaget eller "Rulla-laget" som det också benämns, är den funktion på skiftet som i magasinet/lagret tar emot de producerade och packade rullarna och truckar ut dessa i förutbestämda fack. Information om facktilldelning - det finns många fack att köra bort sig i - och hur många rullar som ska ställas i höjd och bredd i facken, samt rullens vikt och bredd, finns på rulletiketten. En del andra detaljer finns också att finna, men de uppräknade är de viktigaste för att i detta skede kunna hantera rullarna korrekt för truckföraren.

Tidigare körde tre personer/skift och arbetsuppgifterna var då något mer differentierade men i och med neddragningar och PM-nedläggningar bantades styrkan först ned till två personer. I ett senare skede skedde ytterligare reduktion och numera är det alltså ett en-

Peter Larsson

Sylvia Rotko

samarbete. I och med detta har också några av de tidigare arbetsuppgifterna försvunnit från Rullarlaget.

Något som tillkommit för att kunna ta fler rullar samtidigt och dessutom ha ett säkert grepp är det s.k. krabbaggregat, ett rullaggregat med hela sex klämmor på! Med krabban, och tungan rätt i mun, kan man lyfta och hantera åtta (små) rullar samtidigt. De största rullarna däremot är över 4 m! Med full krabba blir lasen så pass höga att man måste backa för att kunna se när man kör.

Erkki Oinonen

Trots de bantade arbetsuppgifterna upplevs jobbet många gånger som stressigt och flera förare har uppvisat hälsoproblem som man misstänker är stressrelaterade. Därför har en konsekvensutredning företagits. Resultatet av utredningen blev att personal från hamnen, som ju huserar under samma tak, ska kunna gå in och stötta upp om det behövs. Detta gäller företrädesvis under förmiddagsskiftet då även hamnstyrkan är på plats. Hoppas att detta fungerar även de dagar då båtar ligger inne för lastning och hamnen redan har sina krabbor fulla. Så att det inte bara blir ett steg fram...och krabbgång.

Anders Lidén

Henrik Nylund

Länge har vädermakten hotat att förstöra Hallstabornas egen fest. Som tur blev det inte så och vi kunde uppleva ännu en fantastiskt trevlig Hallstaviksdag. Ca 3 500 personer samlades på torget för att avnjuta det innehållsrika scenprogrammet. Lokala artister som Minnah, Pick of Pieces, Bea Blomberg, Daniel Norén, Musik skolan, Gospelkören och Häverö Folkdanslag visade på scenen hur duktiga de är. Publiken verkligen uppskattade deras uppträdande.

Det tvårfackliga gänget (Pappers, Byggnads, Kommunal och IF Metall) lockade många besökare genom att bjuda på ut-sökta grillkorvar från Almunge. Så klart bjöd vi även på den traditionella spikslagningen. Många ungdomar testade det efter att de har fått korvenergi i sig.

Många föreningar presenterade på torget sin verksamhet. Vi hade med oss: Hallsta IK, Ununge IF, Hallstaviks tennis klubben, Friskis och svettis, Diabetes föreningen, Häverökonstföreningen, Hallstaviks foto klubben, Hyresgästföreningen, ABF.

Brandkåren och Rospiggarna lockade som vanligt stort intresset hos ungdomarna. Tivolin reserverades för dom minsta som även visade ett stort engagemang vid torgloppet.

Roslagens Sparbank som är den största sponsor av Hallstaviksdagen bjöd sina kunder på att handla förmånligt mat hos de lokala matproducenter som sålde sina produkter på torget. Roslagsbostäder, Distriktstandvården, Synskärpan Optik och Norrtälje kommun bjöd alla besökare på en trevlig pratstund.

Svenska kyrkan bjöd på en god tomatsoppa och tillsammans

med Ununge IF organiserade de Hallstaviksloppet.

Aleksandar

Författaren Kalle Güettler visar sina böcker

Hallstaviksloppet igång

Daniel Norén

Tivolin uppskattades av de minsta

Minnah Karlsson

Spikslagningen var populär bland de unga

Grillmästaren i farten

Pappers avd 9 styrelse 2016 från vänster. Ordf Nils-Erik Andersson, vice ordf Jan-Åke Friskvik, ersättare Marcus Nilsson, ungdomsansvarig Andreas Berntsson, Kassör Nils-Åke Hansen, Studieorganisatör Janne Olsson, Sekreterare Peter Nilsson, vice Kassör Jimmy Lindahl, ersättare Leif Rehbinder, saknas på bild ersättare Love Karlsson.

Pappers Avd 9 Värö, en av de senast startade avdelningarna i Pappers.

Avdelningen bildades 1971-06-29 på Väröhalvön i Halland. Värö bruk som fabriken heter startade 1972. Fabriken är en av de senast startade så kallade "greenfield" fabrikerna i landet. Idag hade det varit svårt att få tillstånd att starta denna typ av verksamhet på ett orört område i kustbandet. Vi är av ovan nämnda skäl ingen typisk bruksort. Tätorten är Varberg ca 20 km bort. Vår närmsta granne är Ringhals kärnkraftverk.

Det fackliga engagemanget är växlande. Det som karaktäriserar Avd 9 är att när det gäller så ställer medlemmarna upp för varandra, detta är bevisat vid otaliga tillfällen, lokal facklig opinionsbildning brukar fun-

gera bra. Vi har som alla vet inte lokal strejkrätt, men om medlemmarna ställer upp för varandra och är bestämda så har vi en gemensam styrka som arbetsgivaren inte underskattar. Det som också kan känneteckna Avd 9 är kontinuitet och en nära 100 % organisationsgrad. Avdelningen har endast haft två ordföranden under de 45 år den varit verksam, om det är bra eller dåligt får andra betygsätta.

Idag är medlemskåren bestående av ca 270 medlemmar, medlemskåren har under det senaste året ökat med ca 20 medlemmar, på 1980 talet var Avd 9 ca 400 medlemmar. Produktionstakten har ökat med 100 % och personalstyrkan är nästan halverad. 2016 startar Värö upp en nära nog ny fabrik, mer än 4 miljarder är investerade för att nära nog dubbla produktionen från 425 tusen ton till minst 700 tusen ton helblekt

sulfatmassa. Givetvis roligt men en stor utmaning för personalen som skall lära sig en delvis ny process och många nya maskiner. Blir vi då fler som skall sköta produktion och underhåll? 20 fler säger företaget, vi säger 30, produktivitetsökningen kommer slå nya rekord! En produktivitetsökning som vi på bästa sätt skall arbeta för skall komma medlemmarna till del. Till hjälp har vi här ett lönesystem som premierar erfarenhet, kompetens och engagemang. Bland Avd 9 medlemmar finns en djupt rotad kultur som stöder tesen att goda insatser skall löna sig.

Lokal facklig opinionsbildning på Värö beskrivs när den är som bäst i skriften "Solidariteten segrade" berättelsen om pappersbruksarbetare Kjell Erik Karlsson som anklagades av arbetsgivaren för att vara illojal, som

vann i arbetsdomstolen efter årslång kamp, som förvägrades sin anställning, men där arbetskamraternas (medlemmarnas) lokala engagemang gav honom upprättelse och arbetet tillbaks.

Efter denna uppslitande konflikt så har ordet samverkan fått ett djupare innehåll på Värö. Förståelsen för varandras olika roller har stärkts mellan fack och företag. Detta sattes på prov 2010 när vi på Värö var uttagna i konflikt under 11 hektiska dagar, i stort kunde ledningen på ett balanserat sätt hantera detta, våra roller blev omvända för några dagar, nu var det vi som bestämde tempot, vad som skulle göras och inte göras. En nyttig lärdom. Konflikt är inget vi vill men utan konfliktvapnet vore vi "tandlösa".

Nils-Erik Andersson

Utifrån veden som råvara producerar Södra Cell Värö högkvalitativ pappersmassa, grön el, fjärrvärme och biobränsle. I den utbyggda fabriken, med driftstart 2016, produceras 700 000 ton pappersmassa och 1,6 TWh energi per år.

Glöm inte Friskvårdspeng !

Som anställd på Hallsta Pappersbruk har du möjlighet att få en friskvårdspeng på max 1000 kr per år. Denna utbetalas via lön mot uppvisande av kvitto. Godtagbara motionsaktiviteter är gymnastik, styrketräning, spinning, bowling, racketsporter som bordtennis, tennis, badminton och squash, lagsporter som volleyboll, fotboll, handboll och bandy. Massage, rosentherapi, akupressur, kinesologi, zonterapi och floating är godkänd aktivitet. Du väljer aktivitet inom ramen för Skatteverkets regler för friskvård. Hos den aktör du valt begär du ett kvitto där ditt namn och anställningsnummer ska framgå. Betalar du via autogiro ska totalbeloppet framgå av kvittot. Kvittot/kvittona lämnas till Lönekontoret.

Studieuppsökeriet pågår – vi väntar på din anmälan

En ny studiesäsong har börjat och märks bland annat genom det studieuppsökeri som pågår på vår fabrik. Vilka som är studieuppsökare och på vilka områden kan du se i en särskild ruta här intill. På vår uppsökarträff den 2 september deltog ABF med nyheter och information om särskilda satsningar (se ABF-annonser). Tyvärr kunde förbundet inte medverka i år.

I vårt uppsökeri presenterar vi det utbud som Pappers, LO och LO-distriktet har samt även ABFs olika program. Men – och det här är viktigt – du kan i princip anmäla intresse av nästan vad som helst.

Berätta för studieuppsökaren vad du är intresserad av och hen skriver upp det. Om fler är intresserad av samma sak och vi lyckas få fram en kurs-/cirkelledare så kan det bli verklighet. Tidigare har medlemmar själva fått ihop deltagare till buggkurs, släktforskning, matlagning och kvinnohistoria för att nämna några exempel.

Studieuppsökeriet pågår under september-oktober men man är alltid välkommen att när som helst ringa till fackexpeditionen och ställa frågor eller anmäla intresse för något. Vi kommer också under uppsökeriet att anordna en dag som vi kallar "Kunskapens bord". Då kan man besöka oss i Valhall, utanför restaurangen, och bli titta på foldrar och böcker eller tala med uppsökarna. Vilken dag det blir kommer att annonseras på anslagstavlorna på bruket.

Sedan det förra Äpplet har vi haft en studiekonferens i Uppsala med Pappers Gävle-Dala-distrikt. Studieorganisatörer och huvudskyddsombud träffades för utbildning, erfarenhetsutbyte och planering inför 2017. Michael Gylfe, från Fors och Centrala Arbetsmiljökommittén, rapporterade från kommittén och visade filmen "Utmaningen" – om den sjuka jobbstressen. Anita Erkus, lärare på Runö-skolan, berättade om Stress och Runös arbetsmiljöutbildningar. På kvällen besökte vi

Studiekonferensen i Uppsala 2016

Uppsala Industriminnesförening där Lennart Göransson presenterade verksamheten och visade runt på utställningen. Dag två kom Hanna Kharazmi Holmer, verksamhetsutvecklare på ABF-förbundet, och berättade om ABFs verksamhet och mål innan studieplaneringen tog över resten av konferensen.

Pappers deltog också, genom centrala studiekommittén, på ABFs stora folkbildningsevent Ordet Fritt i Göteborg i slutet av maj. Där fanns hundratals arrangemang att välja på. Föreläsningar, debatter, film, teater, konst mm. Ordet Fritt avslutades med den traditionella Hammarkullenkarnevalen där folk från olika delar av världen dansade fram till högljudd musik i sina färgsprakande folkdräkter. Den som har möjlighet bör absolut besöka Hammarkullen i karnevalstider.

Henrik Schyffert på Folkfesten Kulturmötet Vikingaby, Storholmen

Apropå olika folk så hölls ett stort kulturmöte på Vikingaby vid Svanberga på nationaldagen. En fin och mäktig manifestation som tydligen retade rasisterna till den grad att de brände ner den stora utställningshallen någon vecka senare. Hjälp Storholmen med återuppbyggnaden. Bidrag kan sättas in på konto: 8242-0 (clearingnr), 3 913 505-8 på Roslagens Sparbank.

I september anordnar ABF en cirkelledarutbildning via nätet. Det är folkbildaren Lotta Hellman som har filmat olika studiecirkelns vardag och som guidar deltagarna genom olika filmsekvenser där man pausar och diskuterar innehållet i det man sett. En sådan utbildning är förlagd till Folkets Hus i Norrtälje.

Senare samma månad kommer Pernilla Westman och Jaana Kuusisto att gå på Runö-skolans kurs om "Organisatorisk och social arbetsmiljö" – en utbildning som tagits fram utifrån den nya föreskriften med samma namn.

Försäkringsinformatörernas vidareutbildning äger rum den 3-4 oktober och platsen är även i år Tällberg i Dalarna. Ett par av informatörerna har inte möjlighet att delta då utan kommer att få sin uppgradering i Stockholm vid en senare tidpunkt.

Som vanligt har förbundet sin studiekonferens under senhösten. Platsen är Rönneberga, Lidingö och datumet är 14-15 november. Där fastställs ett förslag till kursutbud för 2017 och med det också en budget för utbildningen. Förändringar är att vänta bl a för ekonomi- och revisorskurserna men även justeringar i Förbundskurs, Lag & Avtal samt Miljökursen.

De LO och förbundskurser som närmast är aktuella är;

- ♦ Lag & Avtals-kursen, 2-5/10 (steg I) + 8-10/11 (steg II), Göteborg
- ♦ Pappers Miljökurs, 10-13/10 (steg I) + 8-10/11 (steg II), Uppsala
- ♦ Retorik, 31/10-2/11, Runö
- ♦ Förbundskurs 7-10/11 (steg1) + 6-9/12 (steg 2), Rönneberga
- ♦ Kvalificerad förhandlingsteknik, 14-16/11, Runö
- ♦ Att informera och agitera, 28/11- 2/12

Författarmöte på Ordet Fritt i Göteborg. Fr. v. David Ericsson, Torgny Karnstedt, Aino Trosell och Anna Jörgensdotter

Roger Berglund, studieorganisatör

Detta är våra studieuppsökare och de områden de ansvarar för.

Jaana Kuusisto

(PM 11/skl 4): PM 11 skift 1-6

Vuokko Taipale

(PM 12/skl 6): PM 12 skift1-6

Anders Lidén

(Emb/skl 2): Emballering skift 1-6 samt daggruppen Emballeringen

Mikael Holmberg

(Emb/skl 4): Rullarlag skift 1-6 samt H-lab

Taisto Hautala

(SHSO): Mek, EI, Skift UH, Förråd och Byggnadsavdelningen.

Peter Nilsson

(TMP/skl 5): Ved (inkl daggående), Media och TMP skift 2, 5 och 6.

Lars-Åke Gardehed

(TMP/ skl 3): Ved (inkl daggående), Media och TMP skift 1, 3 och 4. Kemikalielossningen samt PQM.

Roger Berglund (hamn/avd 68): Hamn.

Är du en hejare på data, engelska, dans, spanska eller något annat?

ABF Norrtälje söker nya cirkelledare till Hallstavik och letar efter dig som är pedagogisk, ämneskunnig, gillar att umgås med andra och vill jobba extra några timmar i veckan?

Hör av dig till oss och berätta vem du är och vad du kan.

Som cirkelledare i ABF genomgår du kostnadsfritt våra omtyckta cirkelledarutbildningar och blir en del av ett stort och glatt gäng!

Läs mer om ABF, Sveriges ledande studieförbund, på www.abf.se

ABF Norrtälje
0176-12950
info.norrtalje@abf.se

Kan du räkna till tre?

Om du svarat ja så har du möjligheten att få nya vänner, utvecklas som person, lära dig mer om sånt som intresserar dig och ger din tillvaro mer mening.

Steg 1

Välj ett valfritt ämne

Steg 2

Samla en grupp om minst 3 personer

Steg 3

Träffas minst 3 gånger under 3 studietimmar/gång

Vi på ABF kan hjälpa er med lokal och att komma igång. Detta kostar ingenting. Den enda kostnaden som eventuellt tillkommer är ert eget studiematerial/arbetsmaterial.

Kontakta oss så berättar vi mer!

NORRTÄLJE

0176-12950

info.norrtalje@abf.se

Skyfall - så förebygger du vattenskador

Sommaren 2014 drabbades Stockholm, Östergötland och Skåne av mycket kraftiga skyfall. I september 2015 drabbades Hallsberg, och i sommar har redan Bjuv, Svedala och Norrtälje fått kraftiga regn. Var slår skyfallen till nästa gång? Det kanske är Hallstavs tur nästa gång.

Genom att följa några enkla råd kan du minska risken för vattenskadad egendom vid extrem nederbörd.

Vid de extrema skyfallen 2014 och 2015 ökade antalet skadeanmälningarna till Folksam avseende översvämning markant. Folksams granskning av de två senaste årens översvämningsskador visar att den vanligaste skadan i samband med kraftigt skyfall är översvämning i lägenhetens eller villans källarförråd.

Vanligaste lösöret som vattenskadas i källarförrådet är textilier, det står för 40 procent av skadorna. Närmare 30 procent omfattar diverse saker som böcker, pärmor m.m., medan nästan 20 procent är möbler och drygt tio procent elektronik.

– Vi vet hur jobbigt det är att drabbas av översvämning och därför lägger vi ner ett stort engagemang på att hjälpa våra kunder att skydda sina hem. Mitt bästa tips är att förvara saker som man är rädd om 50 centimeter över förrådsgolvet. Det allra bästa är förstås att förvara dem i lägenheten eller högt upp i huset, men ska man ha sakerna i källarförrådet bör de förvaras en bra bit ovanför golvet, säger Erik Arvidsson, skadeförebyggare Folksam.

Folksams tips för skydd mot översvämning

Du som bor i lägenhet:

- ♦ Förvara textilier, lätt elektronik och annat du är rädd om högt upp i huset.

- ♦ Välj förvaring i vindsförrådet om du har både vinds- och källarförråd
- ♦ Vid förvaring i källarförråd, placera sakerna minst 50 centimeter över golvet – då är risken mindre att de skadas vid översvämning och du minskar samtidigt risken för de mögelskador som kan uppstå vid förvaring direkt på källargolvet.
- ♦ Förvara stöldbegärlig egendom i lägenheten, inte i förrådet – till exempel tv-apparater, datorer etc. Även om den kan ersättas via hemförsäkringen vid översvämning eller brand i förråd, så ersätts den inte vid inbrott i förråd.

Du som bor i villa/fritidshus:

- ♦ Om den omgivande marken runt byggnaden lutar nedåt minskar risken för översvämning. Eftersträva en marklutning från byggnaden på 15 cm på tre meter.
- ♦ Se till att vatten inte kan tränga in i byggnaden genom ventiler och öppningar i till exempel källarväggar.
- ♦ Kontrollera ytterdörrar nedanför källartrappor. Ofta brukar det finnas en golvbrunn i trappnedgången. Rensa den och kontrollera att den fungerar.
- ♦ Gör rent i utvändiga brunnar och stuprör. Var extra noga med brunnar vid källartrappor och brunnar som ligger i nedsänkta garageinfarter.
- ♦ Kontrollera yttertak och byt ut skadade och lösa tegelpannor.
- ♦ Undvik att ha saker stående på golvet i utrymmen som till exempel grovkällare.
- ♦ Kontrollera att diken i angränsning till tomten fungerar och har bra avrinning.

Läs mer på:

www.folksam.se/tester-och-goda-rad/hus-och-hem/skador-under-aret/skyfall

DÅ KAN DU GÅ I PENSION

68, 70 eller 75 – vilken är den nya pensionsåldern? Något entydigt svar på frågan finns inte.

– Men allt tyder på att vi i framtiden måste arbeta längre än i dag innan vi lämnar arbetslivet, säger Folksam LO Pensions vd Robert Lundberg.

Pensionen kan kännas långt bort. Och kanske till och med längre bort än för några år sedan. Mycket tyder nämligen på att vi i framtiden kommer att tvingas arbeta längre än till 65, innan vi pensionerar oss.

90-talisterna har helt andra villkor

Robert Lundberg är vd på Folksam LO Pension. Han ser två stora förklaringar till det:

– Dagens pensionssystem bygger på att vi ska finnas i arbetslivet i 40 år innan vi pensionerar oss. Men 90-talisterna har helt andra villkor än tidigare generationer. Dagens yngre generationer förväntas nämligen ha förmånen att leva längre än de som går i pension de närmaste åren, till exempel 90-talisternas mor- och farföräldrar. Samtidigt har de som är unga svårare att komma ut på arbetsmarknaden och är äldre när de börjar jobba. Därför kommer de också att vara äldre när de pensioneras, säger Robert Lundberg och fortsätter:

– Pensionen ska helt enkelt räcka i fler år och då måste man jobba under en längre tid för att få ihop tillräckligt med pengar.

Extra viktigt med tjänstepension

För att få en bra pension poängterar Robert Lundberg att det är viktigt att arbeta på en arbetsplats med kollektivavtal. Då får du nämligen tjänstepension från din arbetsgivare.

– I dag hinner man ofta med flera arbetsgivare under sitt liv och då är det extra viktigt att man själv håller koll. Jobbar du utan kollektivavtal är det inte säkert att du får någon tjänstepension och på det kan du förlora väldigt mycket pengar, säger Robert.

5 000 mer i månaden

Han berättar att man brukar räkna med att LO-medlemmar som jobbar under kollektivavtal får 5 000 kronor mer i månaden i pension än de som jobbar utan avtal.

– Man säger att tjänstepensionen är värd någonstans runt 1,4 - 1,8 miljoner kronor. De här pengarna gör stor skillnad och kan avgöra om du får det liv du vill ha som pensionär.

Ditt val av pensionsförvaltare har betydelse

För de flesta handlar det om några procent av lönen som sätts in på tjänstepensionskontot varje år. Arbets-tare inom den privata sektorn som har Avtalspension SAF-LO får till exempel 4,5 procent av årslönen insatt på kontot plus 30 procent på den del av årslönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp (2016: 444 750 kr).

– Det är du själv som väljer vem som ska förvalta dina pensionspengar och det gäller att göra ett smart val eftersom till exempel avgifter kan äta upp onödigt mycket av din pension.

Hög avkastning och låg avgift ger mer i pension

Robert förklarar att hela poängen med att Folksam LO Pension en gång i tiden startade, som ett samarbete mellan LO, dess fackförbund och Folksam, var just att värna om LO-medlemmarnas pensioner.

– Det är vårt uppdrag och därför har vi alltid haft låga pensionsavgifter och jobbar för att medlemmarna ska få en så hög avkastning som möjligt på sina pensions-pengar. Och vi har lyckats bra. Vår fondförsäkring hade till exempel bäst femårsavkastning bland jämförbara bolag när tidningen Risk & Försäkring gjorde sin jämförelse 2015, avslutar Robert.

Nyfiken på vilken summa arbetsgivaren sätter in i din tjänstepension? Kolla på folksamloension.se

Belgrad

SERBIEN

Den vita staden

■ VYKORT FRÅN BELGRAD ALEKSANDAR SRNDOVIC

Det var roligt att komma tillbaka till Belgrad – staden som påminner mig om min ungdom och en oförglömlig tid när mina kompisar från Sarajevo och jag levde ett sant bohemliv.

Belgrad är Serbiens huvudstad, den tredje största staden i sydöstra Europa efter Istanbul och Aten. Den har mer än 1.700.000 invånare. Om Belgrad kan man säga att det är en stad för ungdomar. Mer än 40 % av alla Belgradbor är mellan 15 och 44 år gamla.

Stadens anda är något som alla som bor i Belgrad vill prata om. Många Belgradbor kommer i samtalet att påstå att de är sanna hedonister – att de vet allt om god mat, vin och musik. Många av dem är också det i verkligheten. Även för mig är Belgrad ett sätt att leva med öppenhet, vänliga människor, acceptans, bra mat, mängd av restauranger, barer, kaféer... en folkmassa, en massa människor, liv, **ENERGI!**

Det första ställe jag besökte var Skadarlija - gammal stans mest kända gata utsmyckad med vackra, gamla byggnader och restauranger med hundraårig historia och tradition att erbjuda alla bohemer fantastiska kvällar, berikade med extremt god mat och levande musik. Skadarlija är samlingsplats för kända serbiska konstnärer som just där söker sin inspiration. Ett glas av "Sljivovica" (plommonsaps) hjälper alla att komma i kreativ stämning.

Kalemegdan är ett måste. Borgen ligger på Savas östra strand där floden mynnar ut i Donau. Legenderna säger att hunnernas kung Attilas grav ligger under fästningen. När man står där på borgen förstår man direkt vilken strategisk position den hade genom historien ända från det romerska riket.

Oavsett om man är religiös eller inte ska man besöka det ortodoxa templet sankt Sava. Med sina 79 meters höjd, 3650 kvadratmeters yta och fantastiska arkitektur fångar templet allas blickar.

Alla som besöker Belgrad upptäcker snabbt att det mesta kretsar kring gatan Knez Mihajlova. Den är

Belgrads huvudgata och en av stadens äldsta och mest värdefulla delar. Gatan ligger i Belgrads gamla stad, i kommunen Stari Grad (Gamla Stan). Här finns många affärer och imponerande byggnader från 1870-talet. På romartiden var området centrum för Singidunum (Belgrads romerska namn). På 1870-talet fick gatan sin nuvarande skepnad då hus byggdes av Belgrads då rikaste och mest inflytelserika personer. Året 1870 fick gatan sitt namn efter Mihailo Obrenović (Serbiens furste). Tusentals personer går på gatan varje dag, både turister och belgradbor. Den är Belgrads pulsåder – en mötesplats för unga och gamla.

Jag hoppas verkligen att mina rader och bilder kommer att inspirera en och annan att välja att besöka Belgrad. Det ska man helst göra under perioden april – juni. Då är staden som vackrast! Passa på och kombinera det med besöket till den vackraste staden på Balkan – min älskade Sarajevo!

Aleksandar

Kalemegdan

Gamla borgen Kalemegdan

Sankt Sava templet

Serbisk parlament

Knez Mihajlova gatan

Grillad är gott!

Frestande tårta

Besök till en av de många restauranger i Skadarlija

FAKTA OM BELGRAD

Land: Serbien

Yta: 359,96 km²

Folkmängd: 1 300 000

Flod: Donau och Sava

Grundad: 279 f.Kr

Höjdläge: 117 m ö.h

Platsen där floden Sava mynnar ut i Donau

NR 2 KRYSSLÖSNING

S	O	L	D	Y	R	K	A	N
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 2 är:

1: pris — Petra Pilz Humell

2: pris — Inget rätt svar

MUMSBITAR

Rabarberkaka

Fyllning	200 gram rabarber, 1-2 fina stjälar
200 g mandelmassa	
100 gram smör, rumstempererat	Mördegssbotten
3 st ägg	100 g strösocker, ca 1,25 dl
0.5 dl strösocker	200 g smör
	300 g vetemjöl, ca 5 dl

1. Rör ihop socker och smör. Tillsätt mjöl och blanda ihop till en jämn mördeg. Lägg degen i en plastpåse och låt den vila i kylan i 1 timme.
2. Sätt ugnen på 185 grader. Kavla ut degen. Smörj och fodra en springform, 22–24 cm i diameter, med degen. Skär till kanten med en degskrapa eller med en kniv. Nagga botten med en gaffel.
3. Riv mandelmassan fint. Blanda i lite i taget av smö-

ret. Vispa i 2 äggulor och det hela ägget. Vänd i mjölet.

4. Vispa upp 2 äggvitorna. Strö över sockret och fortsätt vispa till en fin maräng.

5. Vänd ner marängen i smeten. Skär rabarbern i bitar och blanda ner. Häll fyllningen i pajskalet.

6. Grädda mitt i ugnen i 40 minuter, flytta därefter ner kakan ett steg i ugnen och grädda ytterligare 5–10 minuter, tills fyllningen stannat. Ta ut kakan och låt den svalna helt.

8. Servera vaniljsås eller vaniljglass till.

KALENDARIUM 2016

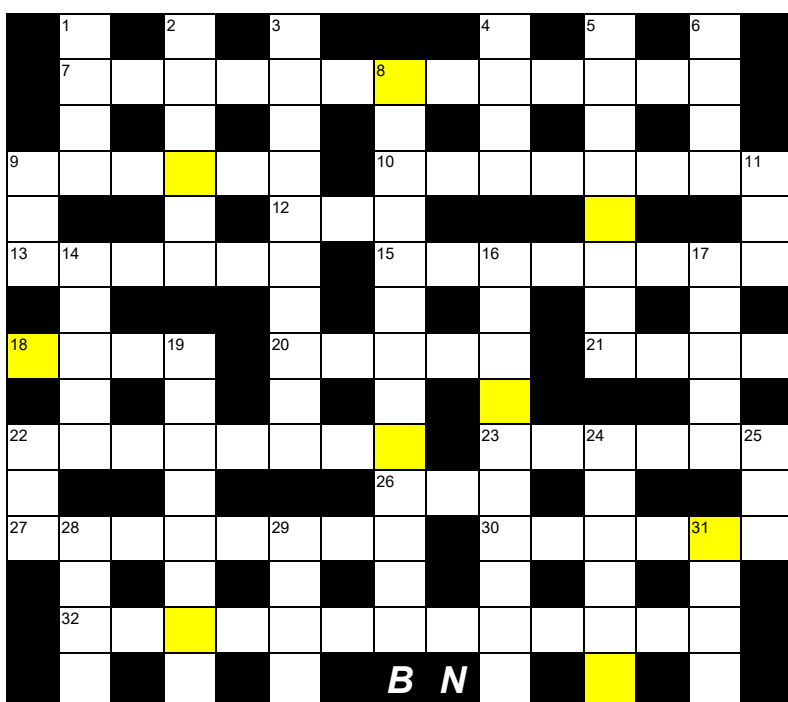
Styr	Styrelsemöte
AVD	Avdelningsmöte
KO	Kontaktombud
HKO	Huvudkontaktombud

STYR	AVD	KO-träff	HKO-träff	Anmärkningar	Tid
21 sep	28 sep				
19 okt	26 okt		21 okt	Distriktsmöte	6-7 okt
16 nov	30 nov	4 nov		Förbundsmöte	23-24 nov
14 dec					

KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord". Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen. Du kan även maila lösenordet till oss :

avd.68@holmenpaper.com

Bland de inlämnade rätta svar kommer vi lotta ut:

- 1: pris** 2 st trisslotter
2: pris 1 st trisslotter

Lodrätt

1. Folk i Sydost-asien
2. Är kung Harald V
3. Jordens är ca 365 dagar
4. Figurnära
5. Aristokrat
6. Kan det ibland i okt.
8. Finns i tingshus
9. Stor abborrfisk
11. Legend
14. Grovt rep
16. Stone's musik
17. Har kyrka med valkotor
19. "Hälsar" med gevär
20. Är pengar sägs det
22. Grön, skuggig rastplats
24. Ottomaner
25. Ko
28. Ljudlös
29. Skutt
30. Trenchcoat
31. Jättegaffel

Vågrätt

7. Berömt Rimbo-event	20. Får silver	30. Kaotiskt
9. Yrkeskavaljer	21. Storebror Gallagher	32. Med böjd nacke i höstskogen
10. Runt Mona-Lisa	22. Har alibi	
12. Buteljtyp	23. Lyxmussla	
13. Kallas dumdryg	24. Kungsstol	
15. Föredrar eremit	26. Skråma	
17. Utomjording	27. Ritade Ragnar Östberg	
18. André i TV	29. Kåk	

Den 24 oktober kl. 8 - 16 genomför vi

Seminarium

med tema Psykosocial arbetsmiljö

Medverkande: Matts Jutterström

Pappers förbundsordförande

Lisa Bengtsson

Kommunal, 3.e viceordförande

Pontus Georgsson

Pappers ombudsman

Anita Erkus

Runö-skolan, lärare

LAYOUT: Pappers avd 68

FRAMSIDA: Mikael Holmberg

BAKSIDA: Aleksandar Srndovic

NÄSTA NR: September 2016

ANSVARIG UTGIVARE :

Aleksandar Srndovic

REDAKTIONEN:

Anders Lidén

Roger Berglund

Taisto Hautala

Aleksandar Srndovic

Pernilla Westman

KONTAKT:

Pappers avd 68

Tyskavägen 1

763 81 Hallstavik

0175 26 390

www.avd68.com

